Eivind Karsrud

«De frie menns bål»

To vestkantminner om overvåkningen i «Samfundsvernet»

«Samfundsvernet» er navnet på en halvt hemmelig væpnet høyreradikal bevegelse i Norge fra 1923 til 1935. Organisasjonens historie ligger i dag delvis i mørket. Dens mystiske, klandestine preg, dens mange tause, gamle menn har ikke virket innbydende på forskere.

Hvordan skal vi beskrive dette landsomfattende nettverket av folkevæpningssamlag? Når man først snakker om en *væpnet, høyreradikal kultur i mellomkrigsårene, er det vanlig å bruke merkelapper som: hvite garder, borgervern, kontrarevolusjonære korps og reservepoliti. Slike ord sier noe allment om de ideologiske strømninger som lå under fenomenet.*

Som landsomfattende organisasjon kom «Vernet» i kjølvannet av storkonflikten i 1921. Da viste streikebryterorganisasjonen «Samfundshjelpen» tenner. Fra midten av 20-årene ble «Vernet» finansiert over «Hjelpens» budsjett. Det ble så å si streikebryterorganisasjonens militære fløy. Arbeidsområdet var generelt sett å forberede styrkene på å bistå politiet ved ordenstjeneste under arbeidskonflikter, gateopptøyer o.l.

«Vernet» stod fram i Oslo høsten 1923 med opprop i aviser, skyteøvelser på offentlige baner ved høylys dag og et intimt samarbeid med politiet. Først fra 1929 ble organisasjonen legalisert som reservepoliti på landsbasis under statsråd Evjenth. Den ble oppløst i 1935 i og med forbudet mot væpnede vern. Da hadde virksomheten i noen år vært sterkt avtakende. «Vernet» var derfor på en måte et 20-årsfenomen. Men myndighetene avvæpnet den ikke. Våpen og andre effekter ble aldri inndradd.

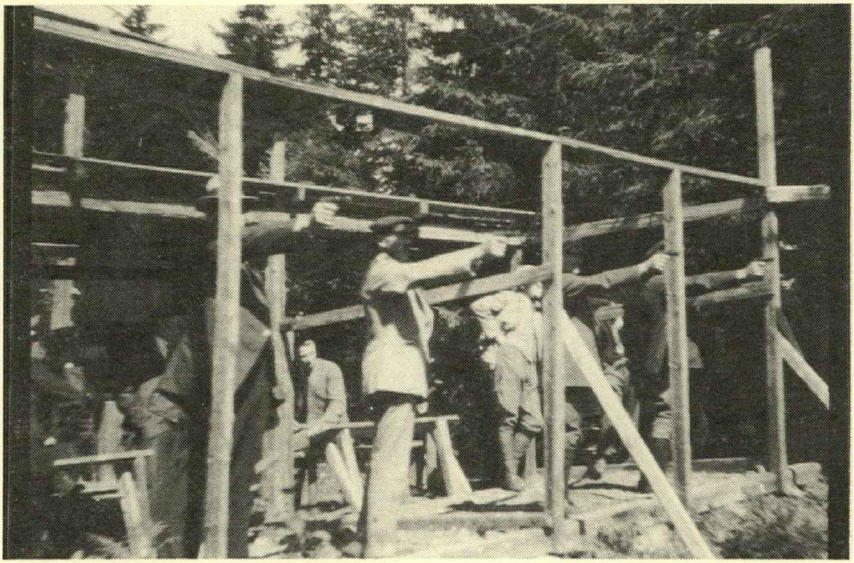

Skyteøvelse.

Det første kjente fotografi av en øvelse i «Vernet». Bildet viser medlemmer i en Toten-avdeling skyte med Mauser 7,65 mm automatpistol, standardvåpen over hele landet. Stedet er Skreia skytebane. Bildet er tatt av avdelingens leder. Han hevder idag at det er gjort uskarpt av sikkerhetsgrunner.

(Toten Museum)

En spesiell hovedoppgave i Oslo var å forberede seg på å mobilisere avdelinger til vern om bestemte bolig-områder – Oslos vestkant. Vi kjenner ikke i dag til noen situasjon hvor det ble mobilisert. Derimot var det en nærmest daglig rutineoppgave å drive en slags etterretningsvirksomhet.

I de følgende samtaleutskriftene skal vi se hvordan Oslo-avdelingen holdt øye med sine motstandere på venstre fløy. Samtidig hadde «Vernet» sine egne å passe på. Norske borger har neppe tidligere blitt avkrevd et så entydig klassestandpunkt. Den automatiske Mauserpistolen ble et pant på den troskap ens stand fordret. Bare etter nøye gransking fikk man medlemskap og adgang til våpen. Opptak skjedde etter anbefaling fra to «faddere».

Vi kjenner i dag ikke til noen aktivitet i selve «Vernet» før høsten 1923. Vi aner imidlertid konturene av de kontrarevolusjonære miljøene før landsorganisasjonens tid, f.eks. «Sammenslutningen av

1923». Dette var den umiddelbare forløperen for «Vernet». I begynnelsen var dette en begrenset krets av yngre forretningsfolk. Ganske raskt ble det bygd opp en veritabel hær i Oslo på ca. 3000 mann, hvorav ca. 500 bodde på byens østkant. Tallene er kommet fram under intervju med «Vernets» øverste militære leder i hovedstaden ira starten til ca. 1926.

De to følgende intervjuene er utdrag av samtaler med den nevnte militære lederen samt en annen sentral figur innen hovedstadens borgermilits. Begge ønsker å være anonyme. Den første, her benevnt X, intervjuet jeg første gang 22. oktober 1980, andre gang 7. november 1980, og det tredje intervjuet ble tatt 13. februar 1982. Her presenteres utdrag fra det første og det tredje intervjuet. X har vært yrkesmilitær og står øverst på den militære rangstigen. Han er født i midten av 1890-årene og var i 1920 – 25 landets fremste ekspert på områder som gatekamp, gassangrep, håndgranatkasting og bajonettfekting. Kunnskapene var ervervet på kurser i England under første verdenskrig. X spilte en sentral rolle i kampene i 1940 og hadde viktige lederfunksjoner under oppbyggingen av de norske styrkene utenfor landet i krigen 1940 – 45.

Den andre informanten, her kalt Y, spilte også en sentral rolle i oppbyggingen av de norske styrkene utenfor landet i krigen 1940 – 45. Han utdannet seg til lege etter krigsskolen, og han har meget høy militær rang. Jeg intervjuet ham 14. februar 1982.

Første intervju med X 7. november 1980

Utskriftene er redigert slik at der hvor intervjuet er beskåret, vises dette ved tre prikker slik . . . Her kan også hele spørsmål og svar være skåret vekk.

X forteller om «Vernets» medlemmer på Østkanten:

– . . . De hadde da som oppdrag å holde øye med lederne på den kommunistiske siden og hvis noe alvorlig skulle hende – å sikre seg disses person . . . Ja, jeg har ikke noe stort mer å si om Østkanten, det er ikke noe vesentlig mer der . . . Men de deltok i alle de samme øvelser som vi andre. De var like forberedt og hadde

samme utstyr og bevepning . . . Og vi hadde jo disse, som jeg sier, treningsdagene, hvor vi dro ut med båt fra brygga her nede og ut til Bjerkøya og holdt øvelser i det som vi kalte forsvar, eller om De vil, angrep på byer og pistolskytning og andre ting, for eksempel oppfølging av, eller skygging av, folk og den slags ting som hørte med til vårt selvbestaltede oppdrag . . . Disse turene ut til Bjerkøya og andre steder, i Nordmarka også, var jo for et begrenset antall selvfølgelig, for hvis vi skulle dra ut med hele styrken ville vi jo vekke oppsikt . . .

– *Hadde dere med mat?*

– Ja, det hadde vi.

– *Feltkjøkken altså?*

– Nei, feltkjøkken hadde vi ikke, men de hadde hver sin matpakke de som ville.

– *Og termos? Eller kokte dere kaffe på bål?*

– Det husker jeg ikke, men sannsynligvis gjorde vi vel det. Det var jo de frie menns bål – snakket vi stadig om.

– *De frie menns – ?*

– Menns – *Bål!* «De frie menns bål».

– *Snakket dere om det altså?*

– Jada, jada, vi var litt gutta på skauen allerede da. Det var jo lidderlig kjekke karer som var med, altså. Svinaktig kjekke karer. Det var det . . , men det er ganske klart at de var meget forsiktige på Østkanten, fordi at der var det jo lettere for, skal vi si motparten, å komme oss inn på livet, for det bodde folk omkring der som visste noe, men de visste ikke riktig *hva* som foregikk. Og vi hadde jo, når det var møter der borte, så hadde vi selvfølgelig vakt utenfor huset. (Her menes «Vernets» møter. EKs anm.)

– *Dette var møtene på Hersleb skole, altså?*

– Ja.

Intervju med X 13. februar 1982

– *Kunne du beskrive varslingstjenesten? . . .*

– Sammenslutningen var jo en Oslo-organisasjon, og dens varslingssystem var meget enkelt. Det gikk fra politimesteren, da organisasjonen ble anerkjent, og til meg, og fra meg gikk så mobiliseringsordren ut gjennom to kanaler. Det ene var den daværende, eller de *to* medisinske studenter Y og Z, henholdsvis nå siden general og . . . De bodde tvers over gaten, og fra meg var det en telefonlinje utenom det vanlige telefonnett over til disse karene som så straks hadde bestemte oppdrag – å gå til de forskjellige kompanisjefer, og de igjen varslet så sine folk . . . Når det gjaldt det som senere ble «Samfundsvernet» for hele landet, så hadde jeg ikke noe med det . . .

– *Som gammel etterretningsmann så hadde du vel en del forutsetninger for å bygge opp etterretningen innenfor «Samfundsvernet»?*

– Ja, jeg kan ikke egentlig si at jeg er gammel etterretningsmann, riktignok hadde jeg vært militærattache i . . . i tre år, men det var etterretning på en annen måte . . ., men det sa seg selv at når man først hadde stiftet denne organisasjonen, så måtte man jo lave et etterretningssystem på en eller annen måte. Det gjaldt jo først og fremst å undersøke de folkene som ble tilsluttet organisasjonen og dernest å undersøke nærmere de som var organisasjonens fiender og til en viss grad skygge disse. Begge dele ble gjort idet ingen kunne opptas i organisasjonen uten å være anbefalt av minst to medlemmer. Og når det gjaldt skyggingen av kommunister, i første grad, så ble den utført av dertil uttatte folk. Jeg vil ikke nå nevne navne, men jeg tror at iallfall to-tre av dem lever fremdeles 6, i beste velgående. . .

– *Hvordan fikk du opplysningene på ditt bord?*

– Opplysningene kom muntlig. Det ble *aldri* skrevet noenting. Jeg skrev heller aldri noenting til noen. Så det som ble gitt av opplysninger, det ble i min hjerne.

– *Vil det dermed si at dette ikke holdt noe profesjonelt nivå da?*

– Nei.

– *Det var amatørvirksomhet?*

– Ingen av de som rapporterte var utdannede etterretningsfolk. Dette hadde jo ikke noe med hæren å gjøre, så de tre jeg husker som deltok i dette etterretningsarbeidet, de hadde nok en viss militær utdannelse, men var sivile i sin daglige dont.

– *Hva bestod da egentlig de muntlige opplysningene av som du fikk?*

– Ja, for det første, det ene å oppta medlemmer, det sier seg jo selv. Det andre, å undersøke forhold, for eksempel hvor vi skulle holde møter på Østkanten i Oslo, da måtte man jo ha et visst etterretningssystem for hvorvidt vedkommende lokale var brukbart.

– *Hvilke personer var det som det var mest viktig å holde øye med?*

– Det var lederne av den daværende kommunistiske fløy av det sosialdemokratiske parti – det splittet seg jo i 1920. Den ene og den større del ble kommunistisk, og den andre var mer moderate . . .

– *Kan du nevne spesielt de du hadde mest bruk for å holde øye med?*

– Nei, det vil jeg ikke.

– *Det skal vel ikke så mye til for å gjette seg til hvem det var?*

– Nei, neida, man kan bare lese avisene (latter) fra det synspunktet så tror jeg nok man finner atskillige . . .

– *Hvordan tenkte du deg da en krisesituasjon hvor det ble nødvendig å mobilisere?*

– Jo, det tenkte jeg på følgende måte: Vi hadde på Østkanten i Oslo, hvor de fleste av disse lederne på den kommunistiske side bodde, hadde vi så vidt jeg husker 3 kompanier, kanskje mer, men det husker jeg ikke så nøye. Det var meget pålitelige folk, og en del av de skulle da ved mobilisering straks bemektige seg de personene som saken gjaldt. For det annet gikk mobiliseringen sin jevne gang . . . Det måtte være etter konferanse med politimesteren. For vi hadde jo ikke noen anledning til å arrestere, men vi hadde altså fått politimyndighet og hadde vårt merke med politi på armen,

armbind, slik at vi hadde jo en politimyndighet under visse forhold, men den senere behandling, den juridiske side av saken, den fikk jo politiet selv overta . . .

– *Fikk disse som var engasjert i overvåkningen – fikk de ubehageligheter?*

– Nei – aldri, aldri! Jeg tror for eksempel at han som vi kaller Toralf og som bodde på Østkanten dengangen, at han overhodet ikke var kjent. At de andre ikke hadde noe rede på at han var med . . .

– *Du måtte vel få opplysninger om Gerhardsen ble skygget?*

– Det vet jeg ikke. Jeg husker ikke noen ting om Gerhardsen den gangen. Jeg husker ikke engang om han var av de som ble – skal vi si – skygget. Jeg husker ikke det.

– *Det var mest Moskva-kommunistene da?*

– Det var absolutt Moskva-kommunistene. For de andre var jo forholdsvis skikkelige folk, de *var* jo skikkelige folk – jeg mener vi hadde jo hatt et sosialistisk parti i mange år, og det var jo ingenting å urgere overfor dem. Men når man begynte å snakke *så* grovt politikk som Moskva-kommunistene så gikk det jo ikke, da gikk det jo på landets eksistens løs.

– *Hvilke kvalifikasjoner hadde du for å bygge ut etterretningsvirksomheten?*

– Dyktighet! . . Som militær var jeg jo forholdsvis ansett, men ellers var det ikke egentlig noe hverken motsetningsforhold eller tilknytningsforhold mellom min tjeneste som militær og min tjeneste i «Samfundsvernet» . . .

– *Fikk dere informasjoner om «røde garder»?*

– Nei, det gjorde vi ikke. Vi fikk ingen andre informasjoner om røde garder enn det som stod i bladene. Jeg tror Hvoslef var av og til inne på dette at de dannet røde garder. Hvor han hadde det fra, det vet jeg ikke, men der var et system innen landsorganisasjonen, altså den senere del av min virksomheten, som jeg ikke har noen særlig greie på . . .

– *Hvordan var samarbeidet med politimesteren?* . .

– Vi hadde av og til konferanser. Vi hadde til og med av og til konferanser på gaten (latter). For eksempel husker jeg en 17. mai hvor det var mye sammenstimling. Jeg tror det var i 1924. Jeg ville gjerne vite av Grundt (politimesteren i Oslo, EKs anm.) om han trodde det ville bli noen opptøyer, og han ville sikre seg på sin side at vi var klar til å mobilisere i en fart. Vi hadde jo faktisk 3000 mann så vi kunne absolutt avgjøre en sak hvis det kom til uroligheter . . .

– *Hvordan gikk det på den 17. mai-feiringen?*

– Det hendte ingen ting. I det hele tatt, etter det ble kjent at «Samfundsvernet» var opprettet, hendte det ikke en eneste alvorlig begivenhet i Oslo som var organisert fra den annen part . . . Jeg kan nå forresten si at jeg vet at jeg er blitt skygget den tiden der. Jeg husker det. Jeg vet også hvem som gjorde det.

– *Hvem var det?*

– Nei, *det* vil jeg ikke fortelle. Begge er døde nå . . . Den ene hadde, ja, om han var sentral det vet jeg ikke, men at han var Arbeiderpartimann, det vet jeg med sikkerhet. Den andre vet jeg ikke hans politiske innstillinger, men jeg antar at han også var det . . .

– *Du har ikke lyst til å si noe mer om – med tanke på at dette skal offentliggjøres i et tidsskrift som er spesielt opptatt av arbeiderbevegelsens historie og dens partier?*

– Jeg vil gjerne i den anledning si at denne bevegelsen, denne sammenslutningen, var jo på ingen måte et politisk stykke som var rettet mot Arbeiderpartiet – det var utelukkende rettet mot de kommunistiske tendenser som hadde vist seg innen dette partiet og som hadde vist seg i praksis ved uroligheter og mer eller mindre pøbelstreker både her og der i Norge.

– *Men da får jeg si takk så langt.*

Intervju med Y (X sin adjutant) 14. februar 1982

– Nei, saken var jo den at jeg gikk på krigsskolen . . . Vi hadde X som . . .-offiser, og etter det så studerte jeg medisin, og da ville tilfellet at vi bodde i nabokvartalet her oppe . . . Da bodde X i leiligheten i gården tvers over gaten . . . Politimester Grundt bodde på toppen av Briskeby . . . Derfra ble det strukket en telefonledning ned til Xs hus og derfra ble det strukket en telefonledning over gaten til det huset jeg bodde i. Den ble tatt ned gjennom skorsteinen på taket. Det var jo ovnsfyring i det huset der, og der var det ved siden av ovnspipa opp fra mitt soveværelse en ventilasjonspipe med luftegrind oppe under taket. Så droppet jeg en kobbertråd ned fra taket der som vi fisket inn og ned og inn på mitt rom (Y bodde hjemme hos sine foreldre. EKs anm.) og fikk et telefonapparat som. . . stod i et kott simpelthen. . . Det var ikke et militært apparat . . . Det var ikke en grønn militærtelefon . . Jeg tror det må ha vært i 1924, 25, 26 en gang . . . Da var jeg en slags adjutant for X. Så vidt jeg har forstått etterpå så hendte ingenting. Jeg tror ikke den telefonen ringte . . Den var aldri i bruk til noe spesielt. Jeg oppfattet meg bare som en beredskapsdisponert mann, som skulle stå til Xs disposisjon når det var et eller annet som skulle kunne hende, for jeg oppfattet det som en sak som at X var i en eller annen stab som disponertes av politimesteren til forskjellig arbeid. Hva vi skulle gjøre, det stå'kke helt klart for meg . . . Vi var aldri i no' møter slik at vi hadde no' stabsmøter. Jeg har inntrykk av at vi var, om ikke et perfekt apparat, så kan vi si at vi var en mulighet for å kunne opptrappes og bli en detaljstab hvis noe skulle skje. Men jeg tror ikke, på min sektor kom det iallfall ikke lenger enn til at det var en forberedelse til om noe skulle skje.

– *X mener du hadde en sentral stilling i rett og slett etterretningsvirksomheten.*

– Hva mente han med etterretningstjenesten da?

– *Overvåkning av arbeiderbevegelsens ledere.*

– Ja, rent generelt, når du sier det på den måten så er vel det korrekt, men jeg husker ikke navner i dag. Jeg husker at jeg fikk beskjed om å forsøke å få tak i adresser, og jeg var også ute å – la oss

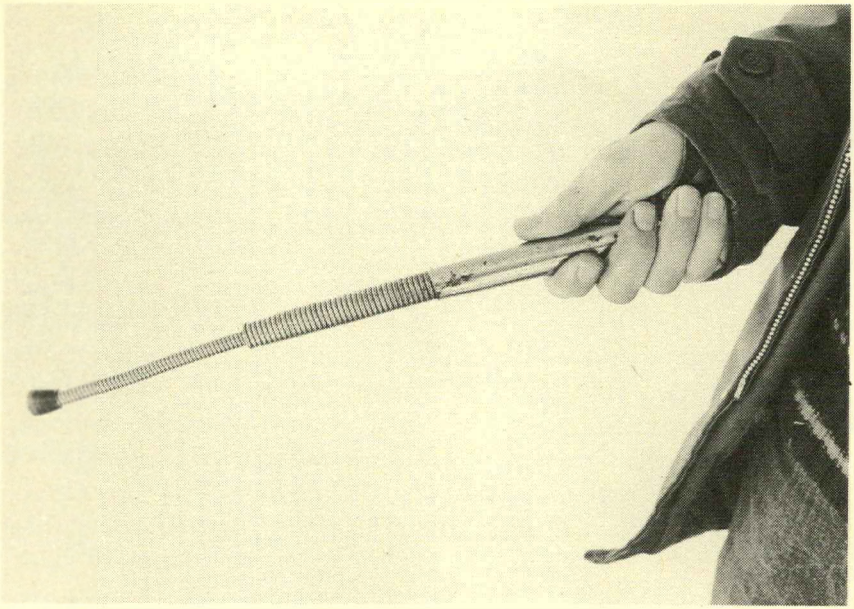

Slagstokk.

Treleddet «Totschläger», en fjærende kølle som kunne trekkes ut av håndtaket som et teleskop. Med en liten blykule i toppen ble det et avskrekkende slagvåpen med en utrolig snert. Våpenet går igjen i flere avdelinger. I Østre Toten-distriktet ble det ikke delt ut eller solgt til medlemmene. Vernets leder sier i dag at han mente våpenet var for stygt til å inngå i avdelingens utrustning. Han hadde den i beredskap i en margarineske. (Toten Museum)

kalle det *skygge* da. Dem forsøkte å skaffe tak i de vaner de hadde med hensyn til å bevege seg i byen og så videre, hvor de gikk hen og det ene med det andre, men det ble aldri gitt noe skriftlig fra meg om det. Om jeg har snakket med X om det, det er vel sannsynlig, men jeg kan altså ikke gi deg noen detaljer i bildet . . . Hvis jeg sier navner, sier Lian, Tranmæl, Madsen kanskje, men det *er* veldig tåket.

– *Bodde alle disse karene her i nærheten, eller?*

– Nei, det gjorde de ikke. Jeg har inntrykk av at, jeg tipper at en del må ha bodd i Majorstuestrøket, for jeg husker noe om Bogstadveien og oppover og sånne saker, men som sagt, det var aldri noen

notater . . . Jeg oppfattet det vel som en tjeneste som det iallfall ikke skulle snakkes noe større om. . . Jeg har inntrykk av at dette døde hen etter hvert . . . Jeg vet det var telefonfolk i uniform som la opp disse sakene på taket . . . Så var det telefonfolk som kom og hentet denne herre saken . . . Det må være skjedd før 1930, for da flyttet jeg . . . Jeg syns jeg husker noe om at denne telefonen kunne X koble om slik at det ble direkte linje fra politimesteren hvis X ikke var til stede . . .

– *Kan du fortelle litt mer om din rolle i det arbeidet?*

– Det jeg skulle gjøre da, var for eksempel å undersøke når de gikk hjemmefra om mårran, hvilken rute de gikk og hvilke kontorer de gikk til og hvilke eventuelle andre adresser de gikk til, uten at jeg skulle gå så pass i detalj at jeg for eksempel hvis vedkommende gikk inn i en port, så hadde ikke jeg noe med å gå inn å få greie på hvilket menneske eller hvilken oppgang eller hvilket hus også videre, hvilken *person* han søkte i dette huset. Det va'kke min oppgave, det var mer å holde den ytre historien der. Jeg gikk ut fra at, det er mer som jeg har fått greie på etterpå, . . . man kan jo sy sammen en hel masse på sentralplanet hvis man får en del slike rapporter som dette her. Men at jeg skulle være, som du sier, noen sentral personlighet – det va'kke så mange ting som – mange mennesker som jeg holdt på med da.

– *Drev du med det på heltid da?*

– Neida . . . jeg hadde jo mitt studium å passe og vi hadde jo forelesninger på bestemte tider. Det var kanskje ikke hver dag, og av og til kunne jeg ta meg fri hvis det var noe spesielt, men jeg ha'kke inntrykk av at jeg fikk noe større beskjeder om at det og det skulle skje på det og det tidspunkt . . . Jeg hadde jo ingen betaling. (X hadde fast lønn. EKs anm.) . . . Jeg tro'kke disse gutta *ante* at det var noe sånt i sving . . . fordi vi så jo på dem, og de snudde seg jo ikke noe påfallende på gata. Jeg var jo litt forbauset over hvor puslete og hvor lite imponerende disse gutta så ut rent legemlig sett, hvis du skjønner hva jeg mener med det. De var jo litt eldre enn meg, men det va'kke så fælt mye . . .

– *Hva var dine motiver for å ofre fritiden på sånt?*

– Ja, det er jo nokså langt tilbake i tiden, men jeg kan nok kanskje si at det var vel, det var en urolig tid. Jeg likte ikke dette med kommunisme og jeg hadde jo inntrykk av at de var, om ikke ute etter blod så var det en revolusjon på det tidspunkt. Når man hørte om det i borgerlige kretser så tenkte man på en blodig, væpnet revolusjon. Og det synes jeg ikke det var noen grunn til at man ikke skulle forsøke å hindre . . . Vi fikk ikke utlevert fotografier, det gjorde vi ikke, det er jeg helt sikker på. En helt annen sak er at man hadde bilde av disse folka fra møter og sånt forskjellig no' i avisene . . . Jeg kan ikke huske at vi fikk greie på noen *ikke*-offisielle personer, hvis du skjønner hva jeg mener med det . . . Jeg har inntrykk av at jeg ikke skulle ha noe med selve troppstjenesten . . . Om det var med vilje for at denne delen som jeg skulle ta meg av skulle være vekk fra der det var en masse mennesker, det kunne tenkes å ha sin betydning for arbeidet i en akutt situasjon. At man ikke var for kjent av massen innenfor det hele, ikke sant? . . . Jeg gjorde meg visse tanker om han telefonmannen som kom og la opp denne saken . . . Jeg spurte X om det også, tror jeg. Hvordan er disse her telefonmennene som legger opp dette . . .? Og så sa han vel no' sånt som at: «Det ska'kke du tenke på» (latter) . . . Så der gikk det en enslig tråd tvers over på 200 meter . . .

– Jeg tenkte helt til slutt, hvis du nå med tanke på at dette skal offentliggjøres i et tidsskrift som er spesielt opptatt av arbeiderbevegelsens historie – er det noe du har lyst å si til slutt?

– . . . De forholdene med den splittelsen som man hadde akkurat ved disse situasjonene i Arbeiderpartiet med forskjellige sektorer med mer eller mindre militant opptreden. Man trengte et ordensvern som var noe mer enn det man hadde . . . Jeg syntes det var veldig interessant å se på parallellen med de forholdene vi har nu, med splittelse innenfor Arbeiderpartiet. En militant front som de kanskje på visse tidspunkt hvis noe kommer opp, så har de ingen mulighet for å kontrollere dette selv . . . Da må samfunnet ha en tilsvarende ting for å kunne holde en legal orden på saker og ting, at det ikke blir separatistiske organisasjoner i den ene eller den annen retning som griper inn og leder en ordenstjeneste, for ordenstjenesten må være nøytral i slike situasjoner. Vi har nok av synspunkter nu som man også på det tidspunktet hadde, det var ganske eksplo-

sive tilstander. Vi hadde Menstadslaget . . . Svenskene hadde Ådalen. Det var nifse saker. Kanskje det (latter) kan være en liten bakgrunn for sånn som jeg ser det i dag. Om jeg så det på den måten den gangen, det kan jeg ikke garantere deg, men det, vel, det er i grunnen det jeg har å si.

I noen tid har det pågått et kilderegistrerings/innsamlings-prosjekt om «Samfundsvernet» i samarbeid med arkiver, museer, historielag, pensjonister og studenter. Opplysninger om muntlig, skriftlig og figurativt kildemateriale kan sendes: «Prosjekt Paramilitær Organisasjon», Boks 111, 2851 Lena.

Som supplement til Eivind Karsruds artikkel gjengir vi et aktstykke fra Samfundsvernet, funnet i arkivet til en større industribedrift i Oslo. Bedriftens navn er tildekket av TFAH-redaksjonen.

NORGES SAMFUNDSHJELP N. S.
OG
SAMFUNDSVERNET S. V.

KONTOR: ØVRE HSTNING
POSTADRESSE: P. BOX 747, OSLO
Oberstlein. T. Rieck, telef. 25 518
Major A. Hvaslet, telefon 21 744

«Med lov skal land bygges.
Ei med ulov ødes.»

OSLO den 6. febr. 1935.

Det ærede Selskap ydet oss i 1934 et bidrag på kr. 200.-

Vi tillater oss herved å andra om et bidrag for 1935.

Våre organisasjoner er for öieblikket vanskelig stillet i ökonomisk henseende.

Hertil kommer at vi sådan som forholdene nu ligger an har funnet det påkrevet å styrke Vernets effektivitet.

./. Cfr. vedliggende konfidentielle cirkulære av 1.sept. 1934, bilag II.

Der har allerede meldt sig ca. 100 vernere som önsker å benytte sig av dette tilbud, men vi mangler for öieblikket midler til öieblikkelig å iverksette denne ordning.

Vi trenger derfor midler utover det vanlige.

Ærbödigst

NORGES SAMFUNDSHJELP — SAMFUNDSVERNET

Fra
Oslo
S.V.

Oslo, den 1. september 1934.

KONFIDENTIELT.

Til
Samtlige Vernere.

Hermed sendes:

I. Orientering om høstens øvelser.

Endelig program med angivelse av instruktører, tid og sted vil bli sendt dem som melder sig. Øvelsene begynner efter 25. September d.å.-

II. Meddelelse om en ytterst gunstig anledning til å få kjøpt Krag-Jørgensen gevær til spottpris.

Vernerne anmodes om snarest og senest innen 15. September d.å. å avmelde hvilke øvelser de vil delta i og om de ønsker å komme i betraktning ved kjøp av Krag-Jørgensen gevær.

Alle opfordres til å gjøre sitt beste for å gjøre øvelsene presise og vellykkede.

Innmeldelse av nye vernere – med navnlig garanti av innmelderne – skjer enten gjennem vedkommende befal eller direkte til *Centralkontoret: Øvre Festning - Inspektørboligen.* (rett innenfor Festningsbroen.)

Kontortid 10 – 15, Telefon: 11744.

Efter studium – eventuelt forføining – skal *skrivelsene brennes.*

I.

ORIENTERING OM HØSTENS ØVELSER:

a) Innledende befalsmøte.

b) *Pistolskytning* som ifjor i den private klubb. Kort vil bli tilstillet dem som melder sig og er i besiddelse av 7,65 m/m Mauser-pistol eller Colt Caliber 45.

c) Skytning med «David» for dem som har fått utlevert dette våben.

d) *Skytning med «lett mitraljøse»* for vedkommende specialavdeling.

e) Skytning med 9 cm. bombekaster. Til denne skytning har vernere som ikke tilhører nogen specialavdeling anledning til å melde sig. Fortrinsvis tas yngre vernere til utdannelse.

f) *Infanterieksersis* sluttet og sprett.

g) *Signalering.* Adgang for alle. Tidligere delvis utdannede vernere anmodes om å melde sig til fortsatt instruksjon.

h) Forarbeidelse og kastning med håndgranater. Ingeniørarbeider.

i) Spesielt for befal:
   a) *Krigsspill og taktiske øvelser.*
   b) *Orientering om situasjonen,*
      og kort veiledning i administrasjon.

Hvad *skarpskytning med gevær eller karabin* angår, må denne foregå i skytterlagene.

Hvis gjørlig, vil der bli holdt øvelser i sambandsteknikk (radio-telefon-signal), samt øvelser for motorbåtavdeling og bilavdeling.

Oslo, den 1. september 1934.

II.

ANSKAFFELSE AV KRAG-JØRGENSEN GEVÆR PÅ YTTERST GUNSTIGE VILKÅR.

Gjennem samfunnsinteresserte menn vil der sannsynligvis kunne skaffes en bevilgning til innkjøp av Krag-Jørgensen geværer for å styrke Vernets effektivitet.

Oslo-avdelingen har hittil vesentlig basert sin våbenanskaffelse på 7,65 m/m. Mauser pistol, om man enn gjennem rapporter til forskjellige tider har hatt visshet om at en stor del av vernerne eier andre våben – også Krag-Jørgensen geværer og karabiner.

Foruten større effekt har Krag-Jørgensen geværet fordeler gjennem lengre skuddistancer. Våbnet fabrikeres innenlanns og er desuten anvendelig som jagtvåben.

Som medlem av skytterlag får man en meget betydelig reduksjon i prisen ved anskaffelse av Krag-Jørgensen gevær.

Butikkpris er uten tilbehør Kr. 160,00, prisen for skytterlagsmedlemmer Kr. 110.00 –

Ved det ovenfor nevnte tiltak kan et Krag-Jørgensen gevær model 94 leveres vernere som går inn i Skytterorganisasjonen og ikke tidligere har Krag-Jørgensen gevær eller karabin, for *Kr. 55.00, eller for tredjeparten av den vanlige butikkpris, et enestående tilbud.*

De vernere som ønsker å komme i betraktning, må sende meddelelse hit snarest og senest innen 15. september d.å. med uttrykkelig anførsel om villighet til å gå inn i skytterlag og forpliktelse til ikke å avhende geværet uten gjennem Oslo-avdelingens formidling.

Oslo, den 1. September 1934.